

A group of people are gathered around a wooden table, engaged in a collaborative design process. Several hands are visible, pointing at and moving various papers and cards. The table is covered with a variety of materials: papers with handwritten notes and diagrams, small cards with icons and text, a black coffee cup, pens, and some small decorative items. The overall atmosphere is one of focused teamwork and creative problem-solving.

CO-designuppdrag: att förbättra vård, stöd och samverkan vid komplex problematik i samband med sexuell riskutsatthet och sexuellt våld.

Genomfört av tjänstedesigners på Innovationsplattformen VGR 2024–2025

i CO-DESIGN

Co-design är en term som ofta används inom tjänstedesign och som handlar om att skapa/designa något tillsammans med användarna.

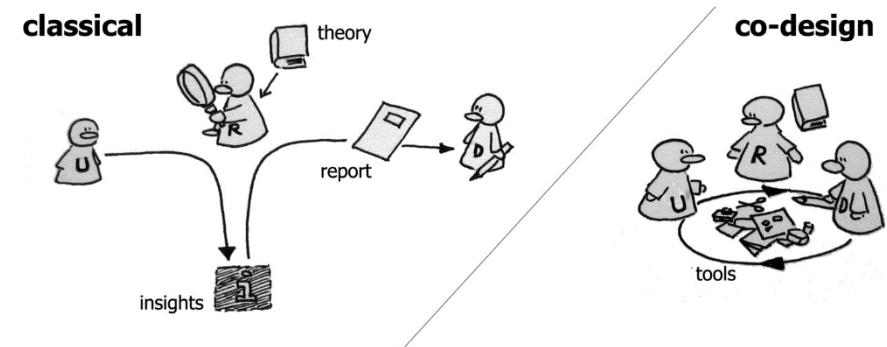
Sanders & Stappers definierar Co-design som "kreativiteten hos designers och personer som inte är utbildade i design som arbetar tillsammans i designutvecklingsprocessen". Detta visar på en skiftning i utvecklingsfokus från produkten mot ett bredare mänskligt mål och designens förmåga att tackla komplexa samhällsproblem.

Metoden har utvecklats från en användarcentrerad designmetod till en mer deltagande metod där användarna ses som partners snarare än passiva mottagare. Detta partnerskap skapar en förändring, roller som t.ex. användare, forskare och designers blandas, där användare blir "experter på sina egna upplevelser".

Co-design inom offentlig sektor främjar:

- Samskapande av nya idéer och perspektiv, vilket kan leda till innovativa lösningar på komplexa samhällsproblem.
- Anpassning av offentliga tjänster till slutanvändarnas behov och önskemål.

Elizabeth B.-N. Sanders & Pieter Jan Stappers (2008) Co-creation and the new landscapes of design, Co-Design, 4:1, 5-18, DOI: 10.1080/15710880701875068

Figur 1. Klassiska roller för användare, forskare och designers i designprocessen (till vänster) och hur de samverkar i co-designprocessen (till höger).

Källa: Elizabeth B.-N. Sanders & Pieter Jan Stappers (2008) *Co-creation and the new landscapes of design*.

Uppdrag

Under hösten 2024 och våren 2025 genomfördes tre samskapande (co-design) workshops med syfte att förbättra vård, stöd och samverkan vid komplex problematik i samband med sexuell riskutsatthet och sexuellt våld.

Workshoparna baserades på målgruppens behov, som samlats in i en intervjustudie i ett parallellt forskningsprojekt, och genomfördes tillsammans med flera samhällsaktörer som på olika sätt och i olika skeenden möter målgruppen.

Figur 2. Överblick över workshoparna och deras teman.

Projektägare: SMC Pilen tillsammans med Socialförvaltningen Nordost Göteborgs stad

Deltagande aktörer: **Socialtjänsten** Göteborg- och Stockholm stad, **hälso- och sjukvårdsaktörer** (Mika, Mini Maria, UMO, BUP, Regionalt stödcentrum heder, Substitutionsmottagningen) samt **polisen, kriminalvården, HVB, Elevhälsan** och **ideella verksamheter** (Novahuset, Q-jouren Väst, Rädda Barnen, Räddningsmissionen, Stödclustret mot sexualiserat våld).

Bakgrund

Kombinerat innovations- och forskningsprojekt, där följande projekt var engagerade.

- Innovationsprojektet finansierat av Innovationsfonden VGR "Utveckling av vårdform för sexuellt riskutsatta personer med erfarenhet av sexuellt våld" inom verksamhet Sexualmedicinskt centrum Pilen.
- Forskningsprojekt vid Göteborgs universitet som bedrivs av doktorand Charlotta von Mentzer.
- Utvecklingsprojekt finansierat av EFS "En blind fläck – tjejer i gängkriminella miljöer". Projektet syftar både till att utveckla nya arbetssätt för målgruppen och att utveckla samverkan mellan samhällsaktörer. Projektet drivs av socialförvaltningen Nordost i Göteborgs stad i samarbete med Västra Götalandsregionen och Polismyndigheten.

Målgruppens perspektiv i centrum

Co-design handlar om att samskapa med målgruppen i rummet. I detta fall bedömdes det vara känsligt för målgruppen att delta och dela sina upplevelser i en stor grupp, då målgruppen var personer med komplex problematik i samband med sexuell riskutsatthet och sexuellt våld. I stället representerades målgruppen genom personas (fiktiva beskrivningar av personer som kan representera en målgrupp) baserade på projektets forskningsdel (intervjustudier med 21 personer). Dessa formulerades i berörande berättelser som speglade målgruppens erfarenheter och behov av vård och stöd, personen fick ett ansikte och en egen stol vid bordet hos varje grupp. Deltagarna upplevde dessa personer som verklighetstroga och värdeskapande i rummet. Förutom personas användes även andra triggermaterial under workshoparna.

Figur 3. Bild på workshopdeltagare som diskuterar med personen närvarande i form av en bild som har en egen plats vid bordet.

i TRIGGERMATERIAL

Triggermaterial är objekt eller resurser som används för att stimulera idéer och diskussioner i designprocesser. De kan vara visuella, fysiska eller konceptuella och syftar till att inspirera deltagarna och underlätta deras kreativa tänkande. Exempel på triggermaterial kan vara bilder, prototyper, berättelser eller till och med ljud och dofter.

Några fördelar med att använda triggermaterial i co-designprocesser:

- **Stimulerar kreativitet**
- **Underlättar kommunikation**
- **Främjar engagemang**
- **Skapar gemensam förståelse**

Workshop ett

Fokuset för den första workshopen var att "skapa en gemensam förståelse för nuläget och de beröringspunkter som aktörerna har i möte med målgruppen".

De övningar som genomfördes var:

Check-in: Förväntningar på dagen

Deltagarna fick skriva ner sina förväntningar för dagen på en post-it lapp, sätta upp dem på ett gemensamt papper och sedan i gruppen prata med varandra om sina förväntningar på workshopen.

Figur 4. Bild på gruppernas post-it med förväntningar på dagen.

Övning 1: Egen erfarenhet av persona

Här reflekterade deltagarna enskilt kring situationen så som den ser ut i dag, vad finns det för brister och möjligheter i deras arbete samt i vilka situationer kan de ha mött personen. Detta skrevs ner i på ett frågekort.

När är det mest sannolikt att du träffar personen första gången? 1 Vart ägde mötet rum? Ungfär när var detta tillfället? markera på linjen: Födelse 10 år 20 år Framtid	Här var ett tillfälle där jag önskade att jag kunde ha agerat annorlunda t.ex. kontaktat en annan aktör? 2 Hur kunde något varit annorlunda? Ungfär när var detta tillfället? markera på linjen: Födelse 10 år 20 år Framtid	Har du haft något avgörande möte med personen som verkligen blev en vändpunkt? 3 Varför var just detta mötet avgörande? Ungfär när var detta tillfället? markera på linjen: Födelse 10 år 20 år Framtid
--	---	--

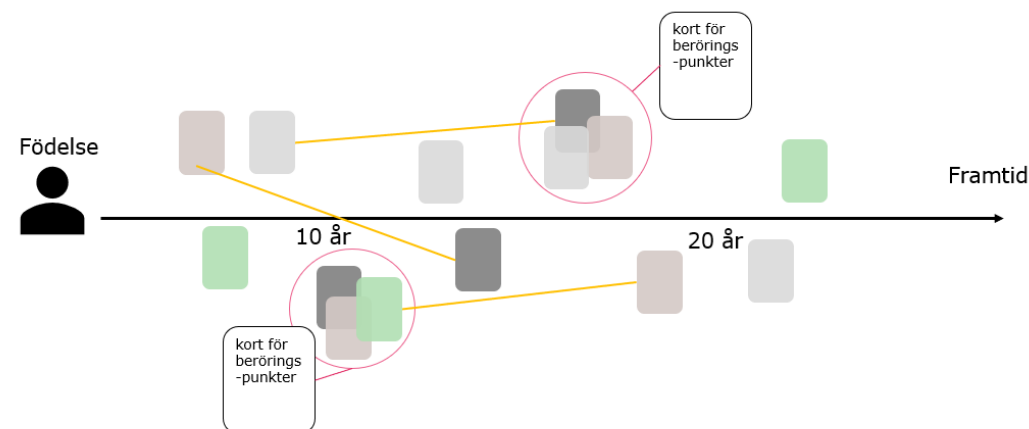
Figur 5. Bild på frågekort för aktörerna att fylla i kring situationer där de möter personen.

Övning 2: Gemensam bild av persona

Tankar från övning 1 presenterades för gruppen och sattes ut på en tidslinje baserad på personans ålder.

Övning 3: Ringa in gemensamma beröringspunkter för framtida samverkansvägar

Här ringade grupperna in de gemensamma beröringspunkterna som hittades.

Figur 6. Exempel på hur tidslinjen skulle kunna se ut efter genomförda övningar.

Utcheckning: Insikter från dagens workshop

Deltagarna fick fundera på vad de tar med sig för insikter från dagens workshop och sedan dela med sig av dessa inom gruppen.

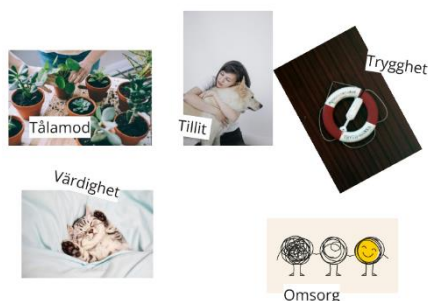
Workshop två

Den andra workshopen fokuserade på att "samskapa förslag på vård stöd och samverkan utifrån de beröringspunkter som identifierades vid första tillfället". Utifrån allt material som samlats in under den första workshopen sattes olika teman ihop (s.k. klustring) som grupperna fick idégenerera kring.

De övningar som genomfördes var:

Check-in: Målbild i grupp

Varje person i gruppen valde ett värdeord för bra samverkan och en bild för känslan de ville inge målgruppen. Detta skapade en gemensam moodboard för vad gruppen ville uppnå med sitt arbete.

Figur 7. Moodboard genererad under incheckningsövning.

Övning 1: Idégenerering utifrån identifierade teman

Grupperna idégenererade kring hur de ville att framtiden skulle se ut för målgruppen. Idégenereringen gjordes utifrån olika teman som tagits fram ur materialet från den första workshopen. Grupperna idégenererade utifrån 3-6-5 metoden där man skriver ner idéer enskilt och sedan bygger vidare på varandras idéer. Denna metod genererar många kreativa idéer och ger både bredd och djup i innehåll.

Övning 2: Urval av era idéer

Gruppen röstade på sina favoritidéer genom dot-voting. Därefter fick de bygga vidare på de idéerna med flest röster.

Figur 8. Bild över 3-6-5 metoden med uppsatta prickar från dotvoting.

Övning 3: vidareutveckla idéerna för vård, stöd och samverkan

3-6 av idéerna utvecklades vidare med hjälp av idékort som sedan kategoriserades utifrån tre olika steg: identifiering, insatser och långsiktig uppföljning.

Utcheckning: Gemensam vision

Utifrån sina moodboards och det arbete som de utfört under dagen fick grupperna skriva ihop en vision för sitt arbete.

Figur 9. Visioner som skrivits vid utcheckning utifrån moodboards.

Workshop tre

Den sista workshopen genomfördes digitalt och grupperna arbetade i det digitala verktyget Miro med att bygga vidare på sina idéer. Fokuset för detta tillfälle var "Samskapa förslag på vård, stöd och samverkan samt skyddande strukturer för personal, utifrån idégenerering vid förra tillfället."

De övningar som genomfördes var:

Check-in: Övning i att använda Miro

Här fick deltagarna bekanta sig med det digitala verktyget som användes under workshopen.

Uppgift 1: Utveckla och förфина era idéer

Genom guidande frågor fick grupperna vidareutveckla sina idéer till ett konkretiserat koncept.

Uppgift 2: Skyddande struktur

Grupperna fick också lyfta fram befintliga och framtida stödjande strukturer för personalen som möter målgrupper och hur detta kunde inkluderas i deras idéer.

Utcheckning: Delge i helgrupp

På denna sista workshop reflekterades generellt kring arbetet som helhet, där deltagarna i helgrupp diskuterade sina känslor kring workshoparna, arbetssättet och deras deltagande i projektet.

Figur 10. Exempel på individuella frågekort för att vidareutveckla och fördjupa idéer.

Utvärdering

Efter varje workshop genomförde deltagarna en utvärdering där arbetssättet och workshopdagarna som helhet fick övervägande positiv respons.

Från utvärderingen

"Otroligt bra samtal utifrån **personan** med **tvärprofessionellt synsätt**. Mycket **kunskapsinhämtning** gällande olika aktörer och deras uppdrag"

"Har redan börjat och **utvecklar samverkan** eftersom, enda vägen till att nå bra resultat för en komplex och utsatt grupp."

"Jag tycker att **facilitörerna** har gjort ett föredömligt arbete utifrån både form och innehåll. Lugna, tydliga och engagerade."

Figur 11. Urklipp med citat från utvärderingen av workshoparna.